Univerzita Karlova v Praze
Fakulta sociálních věd
Institut komunikačních studií a žurnalistiky
Katedra mediálních studií

Vnímání obsahů, statutu a role médií v Československu v letech 1977–1989

Diplomová práce
Autor práce: Zbyněk Vlasák
Jméno konzultanta: PhDr. Jakub Končelík, Ph.D.

Abstrakt

Diplomová práce *Vnímání obsahů, statutu a role médií v Československu v letech 1977–1989* zkoumá metodou orální historie možné principy a okolnosti vnímání role médií ve specifickém prostředí normalizačního režimu. Soustředí se primárně na příslušníky a příslušnice tzv. šedé zóny, na jejich vnímání disentu a protirežimní opozice a role médií jako podílníka na budování těchto obrazů. Dále zkoumá na příklad fungování médií v každodenním životě normalizačních domácností, zdroje obrazů bipolárního světa a povahu těchto obrazů a přístup k obsahům oficiálních, neoficiálních i zahraničních médií. Je postavena na historiografických základech, kapitolách o formálních i neformálních tlacích na oficiální média, mluví o okolnosti vysílání zahraničních médií na území Československa, neopomíjí ani mezinárodní kontext let 1977–1989 a činnost opozičních hnutí a reakci režimu na ni.

Média (zejména televize) dle tohoto výzkumu tvořila i ve sledovaném období normalizace nezastupitelné místo v každodennosti domácností. Do značné míry ovlivňovala časový rozvrh dne, případně sama byla významnou položkou v tomto rozvrhu. Narátoři a narátorky rovněž potvrdili sklon ke zdánlivě apolitickým mediálním obsahům, zejména televizním seriálům, sportu či jiným volnočasovým tématům. Řada z nich odmítala přistoupit na orwellovský newspeak normalizace, který se tak stal jedním z nástrojů izolace politického kapitálu.

Vyprávějící často hovoří o své schopnosti odfiltrovat ideologicky zatíženou část obsahu a soustředit se na podstatu zpráv. Co se týká činnosti opozice, hlavní informační zdroje jsou kampaň oficiálních médií, kterou byli ovlivněni i ti, kdo jinak s opozicí sympatizovali, a dále známí a přátelé, kteří se nějak bezprostředně s opozičním hnutím setkali. Jedním ze zdrojů je i zahraniční rozhlas.

Z hlediska obrazu zahraničí jsou média v případě Spojených států a celého Západu jeho významným zdrojem, který je hned po osobní zkušenosti a zkušenosti rodiny a známých nejvýznamnějším. Spojené státy byly především symbolem bohatství a luxusu, který vzbuzuje závist. Sovětský svaz byl jednoznačným symbolem okupanta

Práce se pokouší přispět k emancipaci orální historie a posloužit případným badatelům a badatelkám k dalšímu prohlubování poznání soudobých dějin.